

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการศึกษา5.1.1 ลักษณะสมบัติน้ำเสีย

น้ำเสียที่เก็บตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นน้ำเสียรวมที่เกิดจากกิจกรรมทุกประเภทในอาคาร กล่าวคือ เป็นน้ำโสโครกจากส้วมและน้ำใช้แล้วจากกิจกรรมอื่น ๆ ทุกประเภทของอาคาร ยกเว้นในบางอาคารไม่สามารถเก็บตัวอย่างได้ ความหลักการดังกล่าว เนื่องจากความไม่สะดวกของสถานที่ เช่น ห้างสรรพสินค้า แห่งที่ 2 เป็นตัวอย่างน้ำเสียเฉพาะน้ำโสโครกจากส้วมในปากทาง เขาระบบบำบัดน้ำเสีย, ภัตตาคาร เป็นตัวอย่างน้ำทิ้งจากห้องครัวและน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ ยกเว้นน้ำโสโครกจากส้วม, มหาวิทยาลัยและโรงเรียน เป็นตัวอย่างน้ำเสียรวมแต่เก็บจากปากทาง เขาระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นคน

ตารางที่ 5-1 สรุปลักษณะสมบัติน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภท ซึ่งเห็นได้ว่าลักษณะสมบัติน้ำเสียจากอาคารสาธารณะประเภทต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ความแตกต่างเกิดจากปริมาณการใช้น้ำ, กิจกรรมการใช้น้ำในอาคาร, ระยะเวลาหรือการหมุนเวียนของน้ำในอาคารในรอบวัน, มาตรฐานสุขภัณฑ์ภายในอาคาร รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจสังคมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคารแต่ละประเภท เช่น พบว่าน้ำเสียจากห้างสรรพสินค้า, มหาวิทยาลัย, สำนักงาน และโรงเรียน มีความเข้มข้นของบีโอดีเฉลี่ยระหว่าง 95-185 มก./ล. ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าบีโอดีของน้ำเสียจาก โรงพยาบาล, ภัตตาคาร และสถานี่ขนส่ง ซึ่งมีค่าบีโอดีเฉลี่ยระหว่าง 280-6,300 มก./ล. เพราะอาคารประเภทแรกมีปริมาณการใช้น้ำ

ชำระล้างปฏิภนในส้วมมากกว่า รวมทั้งกิจกรรมการใช้น้ำเกือบทั้งหมดเป็นน้ำชำระล้างปฏิภนและล้างมือ ในขณะที่อาคารสถานีขนส่งมีปริมาณการใช้น้ำชำระล้างปฏิภนในส้วมต่ำมาก, สำหรับโรงพยาบาลและภัตตาคารมีน้ำใช้แล้วจากกิจกรรมอื่น ๆ ของอาคารมากกว่าอาคารประเภทอื่น รวมทั้งมากกว่าปริมาณการใช้น้ำชำระล้างปฏิภนในส้วมของอาคารเอง

ประเด็นสำคัญที่สรุปได้จากการสำรวจศึกษานี้คือ อาคารประเภทที่มีน้ำใช้แล้วจากกิจกรรมอื่น ๆ ของอาคารมากกว่าน้ำโสโครกจากส้วม จะมีค่าความสกปรกของน้ำเสียรวมในรูปบีโอดีมากกว่าอาคารประเภทที่มีน้ำโสโครกเป็นส่วนใหญ่ เช่น โรงพยาบาลและภัตตาคาร มีค่าความสกปรกในรูปบีโอดีมากกว่าอาคารประเภทอื่น ๆ ยกเว้นสถานีขนส่งซึ่งเกิดจากมาตรฐานสุขอนามัยที่ต่ำมาก

ลักษณะน้ำเสียอื่น ๆ มีความแตกต่างกันไม่มากนัก แต่เป็นที่สังเกตว่าฟอสฟอรัสในน้ำเสียจากทางสรรพสินค้ามีค่าสูงมาก ซึ่งเกิดจากการใช้ผงซักฟอกในปริมาณสูง ค่าพีเอชของน้ำเสียจากภัตตาคารมีค่าเฉลี่ยประมาณ 5.8 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าพีเอชของน้ำเสียจากอาคารประเภทอื่น แต่ยังคงอยู่ในพิสัยที่ยอมรับได้ของมาตรฐานน้ำทิ้ง

ศูนย์วิทยุสุขภาพกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-1 สรุปลักษณะสมบัติน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภท

ลักษณะสมบัติน้ำเสีย	แหล่งน้ำเสีย	ค่าที่ตรวจวัด		
		เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
<u>น้ำเสียจากทางสรรพสินค้า</u> <u>แห่งที่ 1</u>	น้ำเสียรวมไม่ มีน้ำจากห้อง ครัว			
พีเอช		7.6	7.8	7.5
อุณหภูมิ, °ซ		22	22	21
เอส เอส, มก./ล.		22	27	18
ซีไอที, มก./ล.		627	785	410
บีไอที, มก./ล.		238	305	146
ทีเคเอ็น, มก./ล.		8.5	12.4	3.5
ฟอสฟอรัส, มก./ล.		9.6	12.7	7.1
<u>น้ำเสียจากทางสรรพสินค้า</u> <u>แห่งที่ 2</u>	เฉพาะน้ำ โสโครกจาก สวน			
พีเอช		7.6	7.7	7.5
อุณหภูมิ, °ซ		25	27	22
เอส เอส, มก./ล.		16	30	8
ซีไอที, มก./ล.		360	480	180
บีไอที, มก./ล.		156	243	68
ทีเคเอ็น, มก./ล.		4.5	5.8	3.2
ฟอสฟอรัส, มก./ล.		10.8	15.0	7.8

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

ลักษณะสมบัติน้ำเสีย	แหล่งน้ำเสีย	ค่าที่ตรวจวัด		
		เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
<u>น้ำเสียจากโรงพยาบาล</u>	น้ำโสโครก			
พีเอช	จากส้วม	7.1	7.2	7.1
อุณหภูมิ , °ซ.	น้ำเสียจาก	31	34	29
เอส เอส , มก./ล.	ห้องครัว	70	139	5
ซีไอที , มก./ล.	น้ำเสียจาก	1,149	1,640	380
บีไอที , มก./ล.	กิจกรรม	498	830	167
ทีเคเอ็น , มก./ล.	อื่น ๆ	14.7	18.4	10.0
ฟอสฟอรัส , มก./ล.		3.5	4.7	2.1
<u>น้ำเสียจากภัตตาคาร</u>	น้ำทิ้งจาก			
พีเอช	ห้องครัว	5.8	6.2	5.3
อุณหภูมิ , °ซ.	และน้ำเสีย	28	28	28
เอส เอส , มก./ล.	จากกิจกรรม	97	110	79
ซีไอที , มก./ล.	อื่น ๆ ไม่	429	470	390
บีไอที , มก./ล.	รวมน้ำโส-	292	310	276
ทีเคเอ็น , มก./ล.	โครกจาก	28.6	39.2	21.1
ฟอสฟอรัส , มก./ล.	ส้วม	3.0	3.7	2.7

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

ลักษณะสมบัติน้ำเสีย	แหล่งน้ำเสีย	ค่าที่ตรวจวัด		
		เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
<u>น้ำเสียจากมหาวิทยาลัย</u>				
พีเอช	น้ำโส-			
อุณหภูมิ , °ซ.	โครก	7.7	8.0	7.5
เอส เอส , มก./ล.	จากสวม	22	23	21
ซีไอที , มก./ล.	และน้ำ	22	27	18
บีไอที , มก./ล.	เสียจาก	54	85	43
ทีเคเอ็น , มก./ล.	กิจกรรม	28	45	21
ฟอสฟอรัส , มก./ล.	อื่น ๆ	4.9	7.1	2.9
		2.7	4.3	1.9
<u>น้ำเสียจากสถานีขนส่ง</u>				
พีเอช	น้ำโส-			
อุณหภูมิ , °ซ.	โครก	7.5	7.6	7.5
เอส เอส , มก./ล.	จากสวม	26	27	25
ซีไอที , มก./ล.	และน้ำ	526	607	438
บีไอที , มก./ล.	เสียจาก	11,400	12,100	10,700
ทีเคเอ็น , มก./ล.	กิจกรรม	6,300	7,800	4,800
ฟอสฟอรัส , มก./ล.	อื่น ๆ	91	96	86
		4.0	4.7	3.5

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

ลักษณะสมบัติน้ำเสีย	แหล่งน้ำเสีย	ค่าที่ตรวจวัด		
		เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด
<u>น้ำเสียจากสำนักงาน</u>	น้ำโสโครกจาก สวมและน้ำเสีย จากกิจกรรม อื่น ๆ			
พีเอช, มก./ล.		7.4	7.5	7.3
อุณหภูมิ, °ซ		21	22	20
เอส เอส, มก./ล.		16	22	9
ซีไอที, มก./ล.		234	312	148
บีไอที, มก./ล.		94	124	55
ทีเคเอ็น, มก./ล.		6.5	11.4	3.7
ฟอสฟอรัส, มก./ล.	0.8	1.1	0.7	
<u>น้ำเสียจากโรงเรียน</u>	น้ำโสโครกจาก สวมและน้ำเสีย จากกิจกรรม อื่น ๆ			
พีเอช, มก./ล.		6.9	7.0	6.8
อุณหภูมิ, °ซ		26	26	26
เอส เอส, มก./ล.		31	43	24
ซีไอที, มก./ล.		308	335	253
บีไอที, มก./ล.		95	120	72
ทีเคเอ็น, มก./ล.		18.4	22.5	15.1
ฟอสฟอรัส, มก./ล.	1.8	1.9	1.6	

5.1.2 ปริมาณน้ำเสีย

ปริมาณน้ำเสียรวมของแต่ละวันที่สำรวจศึกษา หาได้จาก การคำนวณพื้นที่โค่นเสกการแปรผันของอัตราไหลกับเวลาในภาคผนวก อาคารสาธารณะประเภทที่ไม่มีการไหลของน้ำเสียในวันหยุดราชการ คือ อาคาร : มหาวิทยาลัย, สำนักงาน และโรงเรียน เนื่องจากไม่มีการใช้สอย อาคารในวันหยุดราชการ อาคารสาธารณะประเภทที่มีการไหลของน้ำเสียทั้ง วันปกติและวันหยุดราชการ คือ อาคาร : ห้างสรรพสินค้า, โรงพยาบาล, กิจการ และสถานขนส่ง อาคารที่มีอัตราไหลของน้ำเสียในวันปกติมากกว่า วันหยุดราชการ คือ อาคาร : โรงพยาบาล และสถานขนส่ง เนื่องจากวัน ปกติมีผู้ใช้สอยอาคารมากกว่าวันหยุดราชการ ในทางตรงข้ามอาคารที่มีอัตรา ไหลน้ำเสียในวันหยุดราชการมากกว่าวันปกติ คือ อาคาร : ห้างสรรพสินค้า และกิจการ หนึ่งห้างสรรพสินค้าแห่งที่ 2 เป็นปริมาณเฉพาะน้ำโสโครกจากส้วม

ตารางที่ 5-2 เป็นการสรุปปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะ บางประเภทที่สำรวจศึกษาพร้อมคำนวณปริมาณน้ำเสียต่อหน่วยวิคของแต่ละอาคาร เป็นที่น่าสนใจ เกกว่าในแต่ละประเภทอาคารที่มีการเทียบปริมาณน้ำเสียต่อผู้ใช้บริการ (จำนวนคน) จะเห็นว่าปริมาณน้ำเสียต่อคนต่อวันแตกต่างกันมาก เหตุผลสำคัญ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างกิจกรรมการใช้สอยอาคาร เช่น ปริมาณน้ำเสียต่อผู้ป่วยของโรงพยาบาลเท่ากับ 815 ลิตรต่อวัน มากกว่าปริมาณ น้ำเสียต่อพนักงานของสำนักงานที่เท่ากับ 89 ลิตรต่อวัน เป็นคน ทั้งนี้เพราะการ รักษาพยาบาลผู้ป่วยใช้น้ำมากกว่าการ เหน่งทำงานในสำนักงาน

2. ระยะเวลาการใช้อาคาร เช่น ปริมาณน้ำเสียต่อนัก- เรียนของโรงเรียนเท่ากับ 26.2 ลิตร/วัน มากกว่าปริมาณน้ำเสียต่อนิสิตของ มหาวิทยาลัยที่เท่ากับ 22.4 ลิตร/วัน เป็นคน ทั้งนี้เพราะนิสิตแต่ละคนใช้ เวลาในมหาวิทยาลัยสั้นกว่านักเรียน

3. มาตรฐานการใช้น้ำของสุขภัณฑ์ เช่น ปริมาณน้ำเสีย
 คอพนักงานของสำนักงานเท่ากับ 89 ลิตร/วัน มากกว่าปริมาณน้ำเสียคอกอโดย
 สารของสถานีขนส่งที่เท่ากับ 1.13 ลิตร/วัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะมาตรฐาน
 สุขภัณฑ์ของสำนักงานใช้น้ำมากกว่า

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้วยังมีตัวแปรย่อยอีกมากที่มีผล
 ต่อปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะ ทั้งที่วัดได้และวัดไม่ได้ เช่น สภาวะทาง
 เศรษฐสังคมและอุปนิสัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคาร, ความกันของน้ำประปา,
 การศึกษาวิธีการใช้น้ำ ฯลฯ เป็นต้น

อนึ่ง เนื่องจากอาคารสาธารณะส่วนใหญ่มีแหล่งที่ใช้น้ำมากกว่า
 1 แหล่ง เป็นการยากลำบากในการรวบรวมข้อมูลน้ำใช้ ฉะนั้นจึงไม่สามารถ
 เปรียบเทียบปริมาณน้ำเสียบกับปริมาณน้ำใช้ได้

การแปรผันของอัตราไหลน้ำเสียได้แสดงรูปไว้ในภาคผนวก
 และสรุปการแปรผันของอัตราไหลน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภทไว้ใน
 ตารางที่ 5-3 อาคารที่มีการไหลน้ำเสียตลอด 24 ชั่วโมง คือ อาคาร: โรง-
 พยาบาล, ภัตตาคาร และสถานีขนส่ง สำหรับอาคาร: ห้างสรรพสินค้า, มหา-
 วิทยาลัย, สำนักงาน และโรงเรียน มีช่วงการไหลน้ำเสียในรอบวัน ประมาณ
 12 ชั่วโมง

สำหรับอาคารที่มีช่วงการไหลตลอด 24 ชั่วโมง จะมีการแปร
 ผันของอัตราไหลน้ำเสียน้อยที่สุดในช่วงกลางคืนหลัง 24.00 น. อัตราการไหล
 สูงสุดจะมากในช่วงที่มีผู้ใช้อาคารมาก ช่วงเวลาแตกต่างกันไปแต่ละอาคาร เช่น
 อัตราไหลสูงสุดของน้ำเสียจากโรงพยาบาลจะสูงในช่วงเวลาราชการประมาณ
 10.00-12.00 น. เป็นต้น อัตราไหลต่ำสุดเกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เที่ยงกัน
 คือ ช่วง 1.00-3.00 น.

ตารางที่ 5-2 สรุปปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภท

อาคาร	ปริมาณน้ำเสีย, m^3 /วัน		หน่วยวัด	จำนวน หน่วยวัด (ต่อวัน)	ปริมาณน้ำเสีย ต่อหน่วยวัด (ลิตร/วัน)
	วันปกติ	วันหยุด			
1. ทางสรรพสินค้า แห่งที่ 1	115.8	148.2	พื้นที่บริการ	115,135	8.15
2. ทางสรรพสินค้า แห่งที่ 2	60.80	83.21	พนักงานขาย พื้นที่บริการ	715 10,000	108.08 6.64
3. โรงพยาบาล	397.9	330.8	พนักงานขาย	733	90.60
4. ภัตตาคาร	18.18	22.30	เตียงทั้งหมด	660	574
			ผู้ป่วย	447	847
5. มหาวิทยาลัย	1.661	-	ที่นั่ง	1,580	12.2
			ผู้ใช้บริการ	547	35.4
			พื้นที่บริการ	1,700	11.4
6. สถานีขนส่ง	10.600	10.125	นิสิต	74	22.4
7. สำนักงาน	115.5	-	พื้นที่ห้องเรียน	264	6.3
8. โรงเรียน	10.79	-	ผู้โดยสาร	9,170	1.11
			พื้นที่ทำงาน	15,000	7.7
			พนักงาน	1,300	89
			นักเรียน	412	26.2
			พื้นที่ห้องเรียน	550	19.62

- หมายเหตุ
- อาคารที่ 1, 5, 6, 7, 8 เป็นปริมาณน้ำเสียรวมจากน้ำโสโครกจากส้วมและน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ
  - อาคารที่ 2 เป็นปริมาณน้ำเสียเฉพาะน้ำโสโครกจากส้วม
  - อาคารที่ 3, 4 เป็นปริมาณน้ำเสียรวมจากน้ำโสโครกจากส้วม, น้ำเสียจากห้องครัวและน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ
  - พื้นที่มีหน่วยวัดเป็น m^2

สำหรับอาคารที่มีช่วงการไหลประมาณ 12 ชั่วโมง มีการแปรผันของอัตราไหลน้ำเสียในช่วงกลางวันน้อยกว่าอาคารที่มีช่วงการไหลตลอด 24 ชั่วโมง แต่จะมีอัตราการไหลค่าสูงสุดเป็น 0 ในช่วงกลางคืน

สรุปค่าเฉลี่ย, ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของอัตราไหล และจำนวนเท่าของอัตราไหลสูงสุดต่ออัตราไหลเฉลี่ย แสดงให้เห็นว่าปริมาณน้ำเสียจากอาคารไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการแปรผันของอัตราไหลน้ำเสีย

ตารางที่ 5-3 การแปรผันของอัตราไหลน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภท

อาคาร	ช่วงการไหลในรอบวัน (ชม.)	จำนวนเท่าอัตราไหลสูงสุดต่ออัตราไหลเฉลี่ย	อัตราไหล, $m^3/ชม.$	
			เฉลี่ย	พิสัย
ห้างสรรพสินค้าแห่งที่ 1	13	1.22-1.73	9.902	0-14.035
ห้างสรรพสินค้าแห่งที่ 2	13	1.26-1.77	5.333	0-8.716
โรงพยาบาล	24	1.77-1.89	15.181	3.764-35.792
ภัตตาคาร	24	1.71-2.28	0.843	0-1.88
มหาวิทยาลัย	12	1.30-2.55	0.139	0-0.276
สถานีขนส่ง	24	1.20-1.60	0.422	0.190-0.679
สำนักงาน	13	1.41-1.49	8.88	0-14.09
โรงเรียน	12	1.61-1.86	0.899	0-1.85

5.1.3 ปริมาณมลสารอินทรีย์

ในอาคารแต่ละประเภทมีค่าความสกปรกของมลสารอินทรีย์แตกต่างกันมาก แต่ไม่อาจนำมาพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบได้ทุกประเภทอาคาร เนื่องจากความแตกต่างกันระหว่างหน่วยวัด ตารางที่ 5-4 จะให้เห็นว่า อาคาร

ที่มีน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมอื่น ๆ มากกว่าน้ำโสโครกจากส้วม เช่น ภัตตาคาร, โรงพยาบาล จะมีปริมาณมลสารอินทรีย์สูงกว่าอาคารที่มีน้ำเสียจากส้วมเป็นส่วน ใหญ่ เช่น มหาวิทยาลัย, สำนักงาน, โรงเรียน

ตารางที่ 5-4 สรุปปริมาณมลสารอินทรีย์ จากอาคารสาธารณะบางประเภท

อาคาร	หน่วยวัด	ปริมาณมลสารอินทรีย์ กรัม บีโอดี/หน่วยวัด/วัน
1. ห้างสรรพสินค้า แห่งที่ 1	พื้นที่-บริการ, m^2 พนักงานขาย, คน	2.05 43.4
2. ห้างสรรพสินค้า แห่งที่ 2	พื้นที่-บริการ, m^2 พนักงานขาย, คน	1.02 14.08
3. โรงพยาบาล	เตียงผู้ป่วย, เตียง ผู้ป่วย, คน	263.27 392.53
4. ภัตตาคาร	ที่นั่ง, ตัว ผู้ให้บริการ, คน พื้นที่-บริการ, m^2	2.92 8.46 2.72
5. มหาวิทยาลัย	นิสิต, คน พื้นที่ห้องเรียน, m^2	0.65 0.18
6. สถานีขนส่ง	ผู้โดยสาร, คน	7.71
7. สำนักงาน	พื้นที่ทำงาน, m^2 พนักงาน, คน	0.71 8.18
8. โรงเรียน	นักเรียน, คน พื้นที่ห้องเรียน, m^2	2.41 1.81

- หมายเหตุ 1. อาคารที่ 1,5,6,7,8 เป็นปริมาณมลสารจากน้ำโสโครกจากส้วม และน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ
2. อาคารที่ 2 เป็นปริมาณมลสารจากน้ำโสโครกจากส้วม
3. อาคารที่ 3 เป็นปริมาณมลสารจากน้ำโสโครกจากส้วม, น้ำเสียจากห้องครัว และน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ
4. อาคารที่ 4 เป็นปริมาณมลสารจากน้ำเสียจากห้องครัว และน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ

ตารางที่ 5-5 ชี้ให้เห็นว่าปริมาณมลสารอินทรีย์จากอาคาร
สาธารณะบางประเภทมีค่าสูงกว่าข้อมูลของต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจสังคมของไทยแตกต่างจากประเทศที่ให้น้ำแลวอย่างมาก และปริมาณมลสารอินทรีย์จากอาคารสาธารณะบางประเภทซึ่งมีน้ำเสียส่วนใหญ่เป็นน้ำโสโครกจาก
ตัวผู้มีปริมาณมลสารอินทรีย์ต่ำกว่าน้ำเสียจากชุมชน

ตารางที่ 5-5 เปรียบเทียบปริมาณมลสารอินทรีย์จากอาคารสาธารณะบางประเภท
กับข้อมูลของต่างประเทศ และกับชุมชนของไทย

อาคารหรือแหล่ง	ปริมาณมลสารอินทรีย์ (กรัม-บีโอดี/คน/วัน)		อ้างอิง
	ไทย	ต่างประเทศ	
สถานีขนส่ง , คอุมู่โดยสาร	7.71	10	(15)
สำนักงาน , กอพน้กงาน	8.18	25	(15)
โรงเรียน	2.41	20	(15)
ชุมชนในกรุงเทพมหานคร	19.7	-	(27)
ชุมชนการเคหะแห่งชาติ	19.8	-	(33)
ชุมชนต่างจังหวัดของไทย	15.5	-	(34)
ชุมชนสหรัฐอเมริกา	-	45-78	(16)
ชุมชนอังกฤษ	-	50-59	(16)

5.2 ประโยชน์ในทางประยุกต์ผลการสำรวจศึกษา

5.2.1 การคำนวณออกแบและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย

การคำนวณออกแบและควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียในปัจจุบัน
หากไม่มีข้อมูลใด ๆ วิศวกรส่วนใหญ่มักจะนำข้อมูลจากวารสารหรือแหล่งอ้างอิง
ต่าง ๆ ของต่างประเทศมาใช้ ซึ่งอาจไคร่ระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่เหมาะสม
และหากกองเก็บค้วอย่างน้ำเสียเพื่อวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการอาจยุ่งยากและ
ใช้เวลามาก ฉะนั้นผลการสำรวจศึกษานี้มีส่วนช่วยวิศวกรในการคำนวณออกแบ
และควบคุมระบบบำบัดน้ำเสีย จากอาคารสาธารณะบางประเภทของไทยได้พอควร

ปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะแต่ละประเภทต่อหน่วย
 วัตถุประสงค์ จะมิประโยชน์ในการคำนวณออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียคือ เมื่อใดพิจารณา
 ถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อปริมาณน้ำเสียจากอาคารอย่างถี่ถ้วนแล้วจะเป็นอาคาร
 ประเภทเดียวกันก็ตาม

5.2.2 การประเมินลักษณะและปริมาณน้ำเสียจากชุมชน

ในการวางแผนทางการสุขาภิบาลของชุมชนเมือง มีความ
 จำเป็นที่ต้องทราบลักษณะสมบัติและปริมาณน้ำเสียจากชุมชน ผลการสำรวจศึกษา
 นี้พบว่า ลักษณะสมบัติและปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภทมี
 ความแตกต่างจากลักษณะสมบัติและปริมาณน้ำเสียจากชุมชนโดยรวม การ
 แยกประเมินลักษณะสมบัติและปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะจากชุมชนจะช่วย
 ให้ได้ผลการประเมินที่ละเอียดถี่ถ้วนขึ้น

ตัวอย่างอาคารสาธารณะที่สำรวจศึกษา เป็นอาคารที่มีตัว
 แปรที่เป็นตัวแทนโดยทั่วไปของอาคารสาธารณะในชุมชนเมือง โดยเฉพาะกรุง เทพ-
 มหานคร โคกสี ฉะนั้นค่าเฉลี่ยของบีโอดี, ปริมาณน้ำเสียและปริมาณมลสารอินทรีย์
 ต่อหน่วยวัตถุประสงค์ของอาคารสาธารณะแต่ละประเภทสามารถนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อ
 การประเมินลักษณะสมบัติและปริมาณน้ำเสียจากชุมชนของไทยได้ทันที

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ นำเสนอสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ในการวางแผนทางการสุขาภิบาลชุมชนเมืองของไทยของผู้นบริหาร
 ควรมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงแหล่งข้อมูลลักษณะและปริมาณน้ำเสีย เพราะลักษณะ
 และปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภทของไทยต่ำกว่าของต่างประเทศ
 ทั้งนี้ เพื่อการประหยัดงบประมาณของประเทศ

2. การสำรวจศึกษาพบว่า มีตัวแปรหลายตัวแปรที่มีผลต่อลักษณะสมบัติ และปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะบางประเภท ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในส่วนของตัวแปร ที่มีผลกระทบต่อลักษณะและปริมาณน้ำเสียจากอาคารสาธารณะแต่ละประเภท

3. การสำรวจศึกษาพบว่า อาคารสาธารณะประเภทที่มีน้ำเสียจากกิจกรรมการใช้น้ำอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่มีปริมาณมลสารอินทรีย์สูงกว่าอาคารที่มีปริมาณน้ำเสียจากส้วมเป็นส่วนใหญ่ แต่ขอกฎหมายหรือเทศบัญญัติต่าง ๆ ในการควบคุมน้ำเสียมักเพ่งเล็งไปที่การบำบัดน้ำเสียจากส้วม ละเลยน้ำเสียจากกิจกรรมอื่น ๆ ควรมีการทบทวนขอกฎหมายและหลักการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การสำรวจข้อมูลภาคสนามอาคารสาธารณะบางประเภทพบว่า อาคารสาธารณะหลายแห่งไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือมีแต่ไม่ใช้เนื่องจากเจ้าของอาคารไม่ต้องการเพิ่มภาระค่าใช้จ่าย ฉะนั้นควรมีการสำรวจให้ความรู้สาธารณะจนถึงปัญหามลภาวะอย่างทั่วถึง ละเอียดถี่ถ้วนควรมีการศึกษาวิจัยระบบบำบัดน้ำเสียจากอาคารที่มีค่าค่าเนิ่นการและบำรุงรักษาต่ำ

5. การส่งเสริมให้แต่ละอาคารมีระบบบำบัดน้ำเสีย มีส่วนช่วยลดมลภาวะแก่ระบบระบายน้ำสาธารณะได้อย่างมาก และช่วยบรรเทาปัญหาการเน่าเสียของแหล่งน้ำ ในขณะที่โครงการระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางของชุมชนยังไม่สามารถดำเนินการได้ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันของประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย